

Till J. A. Palméns minne.

Av HERM. JOHANSEN.

(Övers. ur tidskriften *Uragus* 1929 N:r 2, Tomsk).

Den 7 april 1929 hade tio år förflutit från den dag, då Johan Axel Palmén, vars namn intager hedersplatsen bland utforskarna av frågan om fåglarnas flyttningar, avled. Han tillämpade på det mest glänsande sätt en metod för bestämmandet av de olika arternas flyttningar, och hans arbete utgör den grund, på vilken det moderna betraktelsesättet¹⁾ i denna fråga baserar sig. Såsom resultat av bearbetningen av den väldiga mängden iakttagelser gör P. den slutledningen, att varje art har sin bestämda flyttningväg. Han fastställer de för alla bekanta kategorierna om flyttningvägarna och förser sitt arbete, som förskaffat honom världsrykte, med en karta, i vilken för första gången flyttningvägarna inom Sibiriens territorium införts.

J. A. Palméns liv gestaltade sig som följer²⁾. Född den 7 nov. 1845 i Helsingfors i en senatorsfamilj erhöll han i hemstaden såväl den gymnasiala som och högskolebildningen, i det han studerade naturvetenskaper vid Helsingfors universitet. Här utövade hans morbror, anatomieprofessorn E. J. Bonsdorff, jämförande anatom och grundläggare av de osteologiska och ornitologiska samlingarna vid nämnda universitet, stort inflytande på gången av hans utveckling. År 1869 erhöll P. fil. mag. grad och 1874 fil. doktorsgrad för ett arbete på svenska „Om foglarnes flyttningvägar“, som år 1876 i något utvidgad form utkom på tyska under titeln „Ueber die Zugstrassen der Vögel“ (Leipzig VI + 292 sid. + ovannämnda karta över stråkvägarna i Europa och Sibirien). Detta arbete förskaffade honom en vidsträckt ryktbarhet. År 1875 arbetade P. i Heidelberg hos K. Gegenbaur, av vilken han emottog outplånliga intryck och vars morfologiska tänkesätt han tillägnade sig. År 1877 utkom hans arbete *Zur Morphologie des Tracheensystems*, år 1884 *Über paarige Ausführungsgänge der Geschlechtsorgane bei Insecten*,

1) Såsom känt har man numera i många stycken en från Palméns ståndpunkt avvikande åsikt. Denna erinran förringar naturligtvis inte betydelsen av den store forskarens förnämsta verk.

2) För de biografiska uppgifterna om J. A. Palmén har jag att tacka prof. dr Alex. Luther i Helsingfors, till vilken jag för hans älskvärdhet härmed hembär min uppriktiga tacksamhet.

och år 1887 utkommo de av honom bearbetade ornitologiska kollektionerna från Vegas expedition, hopbragta under A. E. Norden-skiölds färd kring Asien (5:te tomen av expeditionens resultat på svenska).¹⁾

År 1875 blev P. docent i zoologi, år 1877 i jämförande anatomi och 1883 professor i zoologi vid univ. i Helsingfors. Han omgestaltade grundligt undervisningen i zoologi och grundlade ett zootomiskt institut; underhöll med egna medel ett hydrobiologiskt sommarlaboratorium på Esbo-Lövö och från år 1902 en av honom själv utrustad zoologisk station i Tvärminne.

År 1867 utforskade P. finska Lappmarken och 1887 Kola halvön. Från 1892 innehade P. ordförandeposten vid det kända sällskapet Societas pro fauna et flora fennica.

Hela sin förmögenhet, däribland ett omfattande bibliotek och den zoologiska stationen i Tvärminne testamenterade han åt Helsingfors universitet.

Mitteilungen.

Ny ringmärkningsstation: Musée Royal d'Histoire Naturelle à Sofia, Bulgarien, Palais Royal. Ledare är dr Iw. Buresch.

Sitzungsbericht 24. IV 30. Vorsitzender KIVIRIKKO, Schriftführer HYTONEN. Anwesend 26 Mitglieder.

Prof. KIVIRIKKO hielt einen Vortrag über den Uhu, hauptsächlich auf Grund eines Ausfluges zum Nistrevier dieser Art in Sibbo. Der Vortragende hatte von zwei Nestern zahlreiche Gewöllreste mitgenommen und konnte Knochen von 15 *Paludicola amphibius*, einem *Agricola agrestis*, einer Nebelkrähe und eines Hasen aufweisen. Der Vortrag rief eine lebhaftige Diskussion hervor über Brutverhältnisse, Nahrung, Lebensgewohnheiten des Uhus. Die Untersuchungen werden fortgesetzt und später veröffentlicht.

In den Osterferien gemachte Zugvogelbeobachtungen wurden von mehreren Mitgliedern mitgeteilt. Von früheingetroffenen Zugvögeln wurden erwähnt *Anthus pratensis*, *Oenanthe*, *Saxicola*, *Phoenicurus*.

Frühes Brüten (20.—24. IV) war konstatiert worden beim Uhu (vollbebrütete Eier), Kiebitz und Stockente (brüten auf vollzähligen Gelegen), Nebelkrähe (Junge im Nest), was in Zusammenhang mit dem selten günstigen Frühjahr in Verbindung gesetzt wird.

Oberförster CANNELIN sprach über den grossen Buntspecht als Zerstörer von Nistkästen und Kleinvogelnestern. Schon früher hatte man wiederholt

¹⁾ Bidrag till kännedomen om sibiriska Ishavskustens fogelfauna enligt Vegaexpeditionens iakttagelser och samlingar. Stockholm 1887, 241—511, 8 tabeller.